

رام - چهاردهم مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادر) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادر برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنادردهی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی ای معنادر از سالگرد رخدادهای معنادر تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

چهاردهم مهر

چهاردهم مهر ماه سالگرد حمله‌ی غارتگرانه‌ی رومیان به ارمنستان است. در این روز به سال ۶۹ پیش از میلاد یک ارتش هفتاد هزار نفره‌ی رومی به فرماندهی لوکیوس لیکینوس لوکولوس به ارمنستان حمله برد و تیگران شهریان اشکانی ارمنستان را در نزدیکی شهر تیگرانوکرت شکست داد و به کشتار مردم در روستاها دست گشاد. نزدیک به دوهزار سال بعد حمله‌ی دیگری از سوی یک کشور دیگر اروپایی به گوشه‌ی دیگری از ایران زمین انجام پذیرفت و آن هنگامی بود که در همین روز به سال ۱۲۵۸ سپاهیان انگلیسی با فرماندهی فردریک روبرتز بر جنگاوران افغان در نبرد چهار آسیاب پیروز شدند.

روز چهاردهم مهر باید در تقویم سالانه‌ی ایرانیان گرامی داشته شود، چرا که در چنین روزی به سال ۱۲۸۵ بود که مجلس اول مشروطه با فرمان مظفرالدین شاه قاجار در کاخ گلستان گشایش یافت و عصر مشروطه آغاز شد. در این مراسم شاه که آخرین روزهای عمر خود را می‌گذراند و به سختی بیمار بود سخنرانی پرشوری ایراد کرد و همه را به گریه انداخت. در همین روز علیقلی خان سردار اسعد بختیاری که بعدها به یکی از نگهبانان غیور مشروطه تبدیل می‌شد، برای درمان بیماری چشم‌اش به پاریس سفر کرد. یک سال بعد (۱۲۸۶) مظفرالدین شاه درگذشته بود و فرزندش محمدعلی شاه از توضیح فرمان مشروطه شانه خالی می‌کرد، تا این که در همین روز انجمنهای مشروطه‌خواه در تهران بست نشستند و او را وادار کردند فرمان را امضا کند.

مظفرالدین شاه در مراسم گشایش مجلس اول

در این روز در سال ۱۲۹۴ به رسم معمول دوران مشروطه مراسم انتخابات هیأت رئیسه‌ی مجلس در سالگرد تاسیس اولین مجلس برگزار شد و در نتیجه مؤتمن‌الملک به ریاست و عدل‌الملک و سید محمد صادق طباطبائی به نیابت ریاست انتخاب شدند. در همین روز شاهزاده نصرت‌السلطنه فرزند مظفرالدین‌شاه قاجار هم به حکومت ایالت فارس منصوب شد. در انتخابات مشابهی که در سال ۱۳۰۵ برگزار شد سید محمد تدین که نقشی مهم در تغییر دودمان قاجار به پهلوی ایفا کرده بود برای بار دوم به ریاست مجلس انتخاب شد. در همین روز به سال ۱۳۲۴ سردار فاخر حکمت در مجلس طرحی پیشنهاد که بر مبنای آن به محض تخلیه‌ی تمام خاک ایران طبق پیمان سه جانبه انتخابات مجلس شروع شود و تا پیش از آن به خاطر نفوذ شورویها در شمال و انگلیسیها در جنوب و دخالتشان در انتخابات چنین نکنند. این طرح به اتفاق آرا به

تصویب رسید. روز چهاردهم مهر سال ۱۳۳۰ هم دکتر مصدق به همراه دکتر متین دفتری، دکتر شایگان، دکتر حسینی، دکتر فاطمی، مظفر بقایی و جهانشاه صالح به نیویورک سفر کرد تا از حقوق ایران در جریان خلع ید از شرکت نفت انگلیس دفاع کند.

در همین روز به سال ۱۳۴۲ دو اتفاق موازی و ناهمساز رخ داد. در مراسم گشایش چهارمین دوره مجلس سنا و دوره‌ی تازه‌ی مجلس شورای ملی، محمدرضا شاه با امیدواری درباره‌ی انقلاب سفید خود سخن گفت، و همزمان در بازار تهران هواداران امام خمینی دکانها را بستند و تظاهرات کردند و یکی از مقدمه‌های انقلاب اسلامی را فراهم کردند.

مراسم معرفی نمایندگان پنجمین مجلس سنا

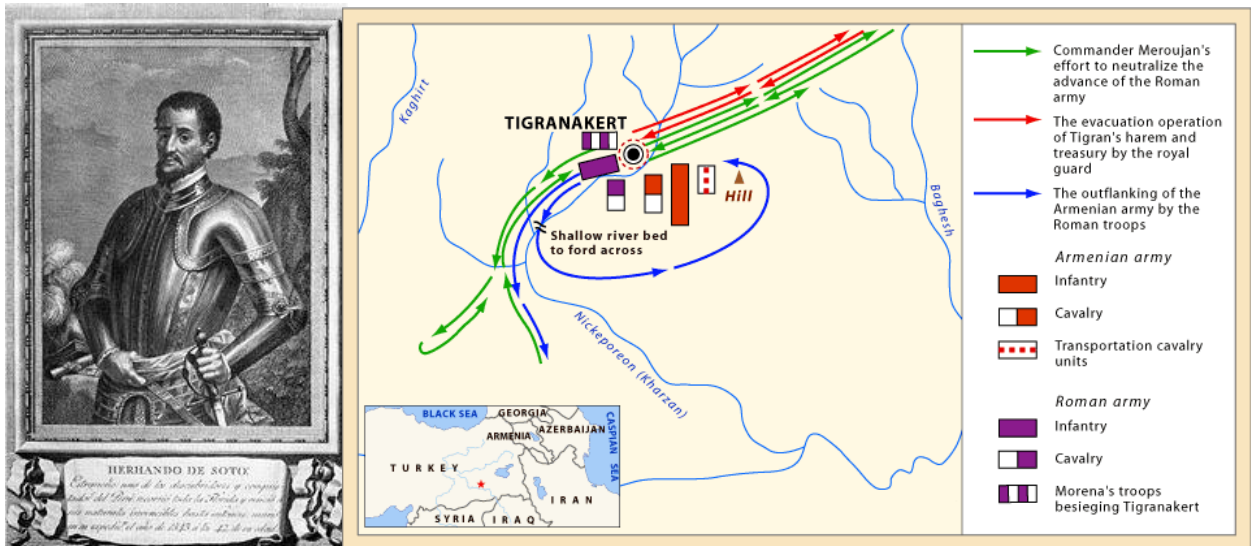
در کشورهای همسایه‌ی ایران امروزیین هم دو رخداد مهم در چهاردهم مهرماه واقع شده است. یکی در سال ۱۳۰۲ که ناسیونالیست‌های ترک هوادار مظفیی کمال پاشا قسطنطنیه را گرفتند، و دیگری در ۱۳۵۲ که مصر و سوریه در یک عملیات نظامی هماهنگ به اسرائیل حمله کردند و جنگ یوم کیپور را آغاز کردند

(تصویر زیر).

این روز در تاریخ سیاسی جهان نیز پرحادثه بوده است. در سال ۱۰۵ پیش از میلاد قبیله‌ی آلمانی کیمبری در نبرد آراوسیو (نزدیک رود رُن در فرانسه) بر یک ارتش بزرگ مهاجم رومی که هشتاد هزار سرباز و چهل هزار نیروی مزدور و پشتیبانی داشت غلبه کرد و همه‌شان را تا نفر آخر به قتل رساند. در سال ۲۳ میلادی پس از پیروزی انقلاب دهقانی در چین و پیروزی شورشیان بر چانگ‌آن که پایتخت سلسله‌ی شین بود، امپراتور وانگ مانگ را گردن زدند و این دودمان را منقرض کردند. در ۹۱۸ هجری خورشیدی هم هرناندو د سوتو ماجراجو و غارتگر اسپانیایی با سربازانش به پایتخت آپاچی‌ها که در تالاهاسی فلوریدای امروز واقع شده حمله برد.

در دوران جدید هم به سال ۱۲۸۷ امپراتوری اتریش هنگری با الحاق بوسنی هرزگوین به خاک خود بحرانی سیاسی ایجاد کرد، در ۱۳۵۵ هوا گوئوفنگ پس از به قدرت رسیدن در چین دستاور داد دسته‌ی چهار نفره‌ای که رهبرشان زن مائو بود را دستگیر کنند. به این ترتیب جریان فاجعه‌بار انقلاب فرهنگی چین خاتمه یافت. در ضمن دولت فیجی هم در همین روز به سال ۱۳۶۶ جمهوری شد.

هرناندو د سوتو

نقشه‌ی عملیاتی جنگ آراوسیو

در این روز چندین رخداد جالب توجه پراکنده هم رخ داده است. مثلاً در سال ۴۰۴ میلادی اودوکسیا ملکه‌ی مسیحی‌ستیز بیزانس وقتی برای هفتمین بار باردار شد و جنینش سقط شد، بدون رسیدگی پزشکی در حال خونریزی به حال خود وا نهاده شد و مرد! در ۹۷۹ هجری خورشیدی اولین اپرایی که تا به امروز باقی مانده، اوریدیچه اثر جاکوپو پری در فلورانس بر صحنه رفت و عصر باروک آغاز شد.

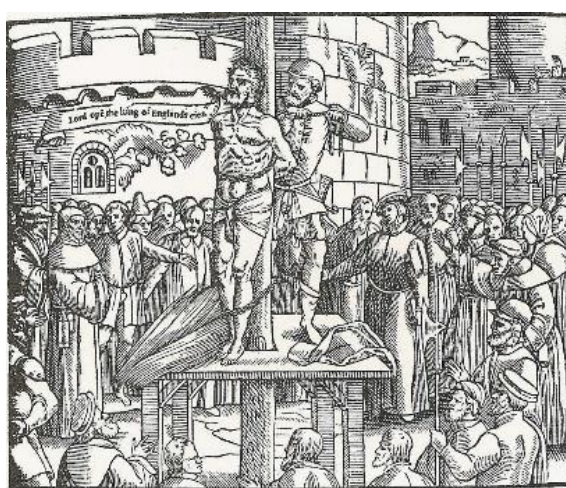

دسته‌ی چهار نفره‌ی همکاران مائو در جریان انقلاب فرهنگی

این روز در ضمن با جابجایی‌هایی در آمریکا مصادف بوده است. نمونه‌اش آن که در ۱۰۶۲ اولین گروه از مهاجران آلمانی که به ایالات متحده کوچیدند در پنسیلوانیا مستقر شدند و جرمن‌تاون را تاسیس

کردند، در ۱۱۰۲ بنجامین فرانکلین هفده ساله به فیلادلفیا وارد شد، و در ۱۳۵۸ پاپ ژان پل دوم اولین پاپی شد که از کاخ سفید دیدار می‌کرد.

در این روز چند تحول نهادی و فرهنگی هم رخ داده است. در ۱۲۵۵ انجمن کتابداری آمریکا تاسیس شد، در ۱۲۸۲ دادگاه عالی استرالیا برای نخستین بار شروع به کار کرد، و در ۱۳۰۶ اولین فیلم ناطق به نام «خواننده‌ی جاز» اکران شد. در ضمن در سال ۱۳۳۸ کارخانه جیپ شروع به کار کرد و در ۱۳۷۴ نخستین منظومه‌ی سیاره‌ای خارج از منظومه‌ی شمسی در اطراف ستاره‌ی پگاسی ۵۱ کشف شد.

آگهی اولین اپرا: اوریدیچه

اعدام ویلیام تیندال

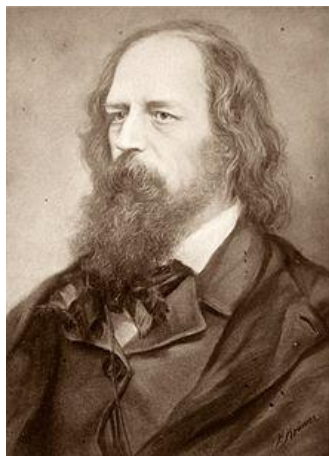
پوستر فیلم خواننده‌ی جاز

راست: انور سادات

چپ: حافظ اسد

در میان زادگان چهاردهم مهرماه می توان از لوکوربوزیه معمار نامدار (۱۲۶۷) و حافظ اسد (۱۳۰۹) یاد کرد. در همین روز به سال ۹۱۵ هم ویلیام تیندال یزدان شناس انگلیسی و اولین مترجم انجیل به انگلیسی به جرم ارتداد با شکنجه اعدام شد. لرد آفرد تیسون شاعر انگلیسی (۱۲۷۱) و گیلبرت رایل فیلسوف انگلیسی (۱۳۵۵) هم در این روز درگذشته اند و انور سادات هم در این روز به سال ۱۳۶۰ کشته شد.

آلفرد تیسون

طراحی شهرهای آینده اثر لوکوربوزیه